

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXXIV. Bononien. successionis de Pepulis. An pater pinguius disponere possit cum filio illegitimo legitimato, quàm cum filio, vel descendente legitimo; Et quatenùs non possit, quomodo hæc ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

BONONIEN.

SUCCESSIONIS DE PEPVLIS.

PRO

COMITE JOANNE PEPULO

Responsum pro veritate.

An pater pinguius disponere possit cum filio illegitimo legitimato, quam cum filio, vel descendente legitimo; & quatenus non possit, quomodo hæc excessiva dispositio reformanda sit, atque ad æqualitatem reducenda; & de aliquibus ad materiam præteritionis, vel exclusionis unius, in odium alterius, puta matris, vel patris; Et ad materiam disc. 52.

S U W M A R I U M.

1 *Alti series.*2 *Filio illegitimo legitimato non potest plus relinqui, quam filio legitimo.*3 *Legitimari potest illegitimus per rescriptum, etiamsi adsint filii legitimi.*4 *Quid differat legitimacionem concedi à Principe, vel ab inferiore.*5 *De conclusione, de qua num. 2. ut procedat in legitimato per oblationem Curia, non autem per rescriptum, & de ratione.*6 *Contrarium, ut etiam in his legitimatis conclusio procedat.*7 *Deferendum est Doctoribus in lecturis, & tractatibus potius, quam Consulentiis.*8 *De Statuto Urbis, aliisque legibus, disponentibus idem, quod num. 2.*9 *Quod legibus Hispaniarum, aliisque legibus particularibus sit deferendum.*10 *Quod non adsit differentia inter dictas species legitimacionis.*11 *Non debet melius tractari filius ancille, quam liber.*12 *Impugnatur ratio opinionis, de qua numer. 5.*13 *Bastardis, quando, & quomodo possit relinqui.*14 *Conclusio, de qua num. 2. exequata est alteri, qua habetur in parente binubo.*15 *Quando procedat, & recipienda sit opinio, de qua num. 5.*16 *De conclusione, de qua num. 4. super differentia inter legitimacionem Principis, & inferioris.*17 *Quando probetur voluntas legitima montis*18 *Quando secunda opinio, de qua num. 6. sit superior.*19 *De eadem executione dispositioni text. in l. hac edictali.*20 *In terminis l. hac edictali, an legitima sit deducenda præcipua.*21 *De ratione, ob quam pater cum illegitimis ita disponere soleat, ut non procedat in parvis uxore.*22 *De exclusione unius in odium alterius.*

Card. de Luca P. I. de Testam.

DISC. LXXIV.

Jacobus de Pepulis, habens Joannem nepotem ex filio prædefuncto, qui vix excedebat pupillarem ætatem, & Franciscum filium illegitimum, quem in statu conjugali ex muliere soluta susceperat; Relicta Joanni sola legitima, quæ de jure natura debita erat, hæredem universalem scripsit dictum Franciscum; Idemque eo defuncto, fecit ejus uxor, Joannis avia, cui Franciscus omnino extraneus, ac juxta legis, & naturæ ordinem potius exosus erat; Cumque in acerrima lite inter istos habita, de qua *sub tit. de fideicommiss. disc. 179.* decisio nimium penderet ad favorem Francisci, (vel eo defuncto) ad favorem eorum qui ab ipso causam habebant, ab æquali collatione, seu communicatione ejus bonorum liberorum, ex dicta utraque hæreditate obventorum, ut patet ex decisionibus præsertim ultimis in ea causa editis; Hinc proinde, excitatum fuit motivum, an dictus Jacobus testando potuerit melius tractare filium illegitimum legitimatum, quam verè legitimum, contra expressam dispositionem text. in §. & quoniam *Aurb. quib. mod. natur. eff. sui.* Vel potius, ad eisdem textus limites, dicta dispositio reformanda esset, atque ad æqualitatem reducenda, & quomodo.

Cum autem dispositio dicti textus sit litteralis, loquatur tamen de illa legitimacione, quæ ex oblatione Curia resultet, hinc proinde, quartio inter Scribentes nimium controversa est, an id quod in prædicta specie legitimacionis disponitur, procedat quoque in ea, quæ per rescriptum Principis, vel alterius qui à Principe, hanc sufficientem facultatem habeat, sequatur.

Quamvis etenim Scribentes, præsertim verò Consulentes, occasione tractandi istam quæstionem, nimium se involvant in altera quæstione potestatis, an scilicet Princeps, multoque minus inferior magistratus, qui hanc facultatem legitimandi habeat, legitimare possit illegitimos illius, qui legitimam prolem habeat, plerisque id negantibus, ut patet ex inferius allegatis; Attamen ista quæstio, congruum remanet pabulum scholasticorum, & Academicorum, à foro autem exulasse videtur, quoniam in iis quæ juris Divini, vel naturalis positivam resistentiam non habent, sed à juris positivi prohibitione, vel dispositione procedunt, de potestate Principis qui dicto juri dispensare potest, non est hodie dubitandum, ex iis, quæ ad materiam potestatis Principis tollendi jus tertii, habentur plenè deducta *sub tit. de Regal. disc. 148.* Solaque differentia inter legitimacionem directè, ac immediatè concessam ab ipso Principe, ac aliam ab inferiori magistratu, cui ipse Princeps concesserit, considerabilis est, circa derogationem juris jam quæriti tertio, non autem circa præventivam habilitationem, ut præsertim advertitur *sub tit. de fideicommiss. disc. 68.* & in aliis, & d. *disc. 148. de Regal.*

Quatenus igitur ad dictam aliam quæstionem pertinet; Opinionem legitimato favorabilem, ut scilicet, quemadmodum pater relicta filiis legitima, reliquæ extraneo relinquere potest, ita id relinquere possit legitimato, in quo, per legitimacionem, sublata est ea macula, quæ præstabat impedimentum, tenent *Arctin. in l. Gallus §. & qui sit animum n. 27. ff. de liber. & postb.* & alii, qui ferè omnes, vel pro majori parte sunt Consulentes, relati per *Eugen. conf.*

De LUCA
de
Testamentis
et cat.
CVI
9

Eugen. conf. 57. lib. 1. ex num. 88. & seqq. Peregrin. de fideicom. art. 23. nu. 31. vers. & licet contra, Paschal. de patr. potest. par. 2. cap. 4. num. 105. inter quos omnium latius Marzar. conf. 9. juxta antiquam impressionem. aliis conf. 10. quem alii insequuntur, atque hic videtur fuisse sensus Collateralis Consilii Neapolitani, ut desumi videtur ex Capyc. Latr. dec. 166. nu. 166. & seqq., atque favore legitimitati contra filiam legitimam respondit etiam Rot. apud Seraphin. decis. 1332.

Potissimè verò ubi legitimitatio sit nimium ampla, quasi quod textus prædictus contineat quid speciale in materia odiosa, & correctoria, quod extendendum non est de casu ad casum, sed intelligendum est in eo præciso, de quo loquitur, ob differentiam per allegatos ponderatam, præsertim ab *Eugen. d. conf. 57. inter unam & alteram speciem legitimationis.*

Contrariam verò opinionem favore legitimi, ut scilicet id, quod in dicto textu disponitur, de legitimitatis per oblationem Curie, pariformiter procedat in legitimitatis per rescriptum, tenent *Bald. in cap. per tuas de major. & obed. & conf. 206. lib. 3. & alii plene relati per Tiraquell. de jur. primogen. quest. 34. num. 49. & seqq. Peregr. d. art. 23. num. 31. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2. quest. 9. num. 24. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 11. num. 20. & 21. Adden. ad eum lib. 3. cap. 2. Tell. Fernand. ad l. 9. tauri num. 28. Lup. de illegit. commentar. 3. §. 4. num. 33. Fenzon. ad Statut. 144. Urb. num. 11. & alii per eos relati, ex quibus patet, istam esse magis communi calculo receptam.*

Fortius verò, quia huic opinioni, non solum assiluit major numerus, sed etiam major qualitas auctoritatum; Siquidem eam tenentes, ultra cœqualem, ac fortè majorem numerum Consulentium, sunt in magna parte Repetentes vel Questionantes, ac Tractatistæ, quibus magis deferendum est, utpotè loquentibus ad solam veritatem; Consulentiū verò doctrina, utpotè venalis semper est suspecta, ut advertunt *Franch. dec. 260. num. 5. & 6. & decis. 441. num. 4. Caball. resol. 287. num. 85. Rot. dec. 438. num. 12. par. 9. recen;* Potissimè quia plures ex Consulentibus, & præsertim *Ruin.* doctus quidem ac ingeniosissimus, utpotè nimium venalis utramque tenuit opinionem pro causarum oportunitate ut mos est Advocatorum & Consulentium.

Pro auctoritatibus quoque, nimium attendi debere observabam dispositionem Statuti Urb. cap. 144. quod ad amissim idem disponit, & de quo habetur actum *supra disc. 51.* Illudque esse juri communi conforme advertit *Fenzon. ibid. n. 11.* Ac etiam observabam conferrel. 12. tauri, alias *juxta novam recopil. lib. 5. tit. 8. l. 10.* istas enim ac similes leges esse rationales, ac juris dispositioni conformes, advertit *Lupus de illegit. d. commentar. 3. §. 4. num. 33.*

Quamvis enim dictæ leges tanquam leges non obligent, extra ditionem Legislatoris; Adhuc tamen, in juris communis articulis, & questionibus, attendendæ veniunt pro interpretatione, ut delegibus Hispaniarum *Franch. decis. 578. num. 14. & Rot. dec. 27. num. 8. par. 1. rec. Constant. in l. 2. Cod. de sil. official. lib. 10. num. 36. Galeor. lib. 1. contr. 48. num. 44.* Et generaliter plura deducunt *Constant. & alii ubi supra, & Scribentes apud Prat. respon. crim. 46. num. 51. & seqq.* atque pluries alibi advertitur.

Magis idem probat utraque naturalis, ac legalis ratio, (quæ pro meo sensu principaliter at-

tendenda venit.) Quidquid enim *Marzar. d. conf. 9. & Eugen. d. conf. 57.* & alii, Consulentium more subtilizando, dicant circa differentiam inter unam & alteram speciem legitimationis; Verè tamen, nulla subesse videtur probabilis differentie ratio; Quinimò plures tenentes secundam opinionem, credunt, ut magis privilegiata sit legitimitatio per oblationem, quam per rescriptum; Ipsaque natura abhorret, ut melioris conditionis esse debeat filius ancillæ, quam filius liberæ, ut docet ipsa Sacra Scriptura, & ex ea communiter SS. PP. super duobus Abraham filii, ex uxore, & ancilla respectivè.

Neque considerabilis videtur ratio per tenentes contrariam opinionem, quod scilicet, quemadmodum pater, relicta filio legitima, prohibitus non est de reliquo asse disponere ad favorem cujuslibet extranei, ita prohibendus non veniat disponere ad favorem proprii filii, in quo natalium macula abluta sit.

Quoniam multa in jure disponuntur, favore extraneorum, quæ negantur favore conjunctorum, ratione nimis, ac immoderate affectiois, ob quam de facili dari solet casus irrationabilis dispositionis, aliàs non dandæ cum extraneo, juxta ea, quæ habemus in his terminis filiorum naturalium tantum, qui in jure odibiles non sunt, neque prohibiti universum assem patris ex ejus testamento obtinere, & tamen id eis denegatur, ubi filii legitimi adsunt, ultra unciam ad text. in l. 2. Cod. de natur. lib. cum concordant. per *Peregr. de jur. fisci lib. 3. tit. 18. num. 12. & seq. & num. 19.*

Ac etiam habemus in terminis text. in l. hac edita Cod. de 2. nupt. quod secundus conjux, deterior reputatur quolibet extraneo, istasque leges bene exæquat *glos. in eodem §. Et quoniam verbo habente,* cum qua communiter pertransiunt DD. de hac materia agentes.

Ponderando etiam, quod plures ex tenentibus primam opinionem legitimitato favorabilem, nimium se fundant in ea circumstantia, quod ageretur de filio masculo legitimito in concursu scemine legitime, & in loco in quo vigeat Statutum exclusivum sceminarum, ut præsertim est in casu *Eugen. d. conf. 57. & in his terminis loquitur etiam Rot. apud Seraphin. dicta dec. 1331.* atque cum eodem sensu proceditur apud *Capyc. Latr. dicta dec. 166.*

Clarius verò in hac facti specie, quod non agatur de pura, & plenaria legitimatione, facta per ipsum Principem supremum, habentem potestatem tollendi jus tertii, ac derogandi legibus, sed facta erat per inferiores, cum clausula *sine præjudicio venientium ab intestato,* quæ etiam non adjecta ad præscriptum Constitutionis Pii IV. subintelligenda venit; Ac etiam quia, ex discretivo loquendi modo, inter casum, in quo dicitur Joannes legitimus superesset, & casum in quo ille præcederet, dum in isto casu dicitur, ut in totum succedere possit, in altero vero, ut una cum eo, ita arguitur voluntas legitimitantum, quidquid criticando hæc verba, deducat *Marzar. dicto conf. 9.* quoniam Aliud est ponderare aliqua verba pro restrictione, seu limitatione regulæ, quæ in contrarium urgeat, & cum quo supposito non bene procedit *Marzar.* Aliud verò, pro interpretatione ambiguae voluntatis ejus, in cujus potestatis defectu, dubitandi ratio cadere possit, sive, ut minus censeatur tertio præjudicare velle.

Retentâ igitur secunda opinione tanquam veniori, & à qua respondi, quod in judicando, & consulendo recedendum non esset, utpotè majora

rem assistentiam habente auctoritatum, ac rationum, & æquitatis, ac etiam ipsius communis usus, & naturalis discursus, juxta nostros præsertim Italiae receptos mores; Quatenus pertinet ad hujusmodi dispositionis reformationem, ac reductionem ad æqualitatem, cum ea diligentia, quæ pro consuetis Curia occupationibus concedi potuit, non licuit videre descendentem ad hos terminos præcisos; Credebam tamen, ut rectè adaptabiles essent dicti termini *text. in l. hac editali C. de secundis nuptiis*, quos ut supra exæquat communiter recepta *glos. in cod. §. Et quoniam*, atque exæquatio probabilitatis fomentum habet, cum eadem, ac major videatur ratio.

His autem terminis retentis; Respondi quod probabiliter subtrahi posset, juxta opinionem, quam inconcussè tenet Rota & Curia Romana, ut *quod Merlin. decis. 34. & 828. dec. 406. par. 9. & dec. 305. par. 10. rec. & pluries in sua materia sub rit. de success. ac etiam sub rit. de dote occasione lucræ disc. 130. & seq.* (quidquid in contrarium deducti apud Capyc. *Lavr. consulte. 91.*) ut scilicet prius ad favorem filii legitimi deduci debeat legitima, tanquam species æris alieni, deindeque, in reliquo asse, æqualis fieri debeat divisio, cum eadem ratio, in omnibus (ut supra) militare videatur.

Major autem difficultas, urgebat in testamento mulieris, in quo maxima dignoscebatur naturæ, & communis usus repugnantia; Quando enim pater, vel mater, meliorem facit conditionem illegitimorum, quam legitimorum, tunc id referri potest ad rationem amoris, quem frequenter experientia majorem docet in filiis, qui ex hujusmodi amorosis, ac furivis illicitis amplexibus procreantur; At in ea, quæ mater est filiorum legitimorum, atque illegitimis extranea est, quinimo ei tanquam uxori viri adulterini, illi odibiles, ac omnino exosi esse solent, magna viget repugnantia naturæ, ut proprios filios excludat, dictoque exosos includat, ideoque, ubi ipso viro vivente, hujusmodi testamentum conditum fuisset, tunc animus dubitari potuisset, de mulieris concussione, vel seductione ab eodem viro, quodque propterea, retentis eidem terminis *text. in l. hac editali*, dicendum veniret idem, quod habemus, de dispositione parentis binubi, ad favorem extranei, in gratiam tamen secundi conjugii, ejusque contemplatione; Ubi verò id sequutum esset post mortem viri, unde propterea dicta ratio non esset adaptabilis, tunc quoad istud testamentum, dixi quod resolutio penderet à circumstantiis facti, an scilicet in dicto Joanne adesset ratio demeriti personalis, quod justam indignationem in avia causasset, ob quam (seclusa legitima), ad cuius effectum requiritur positiva justificatio causarum, quæ ex heredationem licitam reddant, non improbabiler ita extraneo postpositus fuerit.

Ista verò circumstantia cessante, advertebam inspicendam esse, an inter socrum, & nurum, quæ mater erat Joannis (ut nimium probabile erat), ad fuissent odia, & rancores, quasi quod exclusio fuerit ob odium cum alio, nempe cum nepotis matre, quod in jure damnatum est, ad terminos *text. in l. si quis in suo testamento §. legis autem C. de inoff. test. & l. fin. C. de hered. instit. cum ibi notatis, & insinuat sub rit. de fidei commissis disc. 116. circa finem*; Id autem mature examinatum non fuit, cum species factitatis videatur assumere disputandas quæstiones juris, non cogniti prius, an congruant, nec ne ad factum, alius circumstantiis attentis, à quibus penè omnium forensium quæstionum decisio pendet.

AMERINA

TESTAMENTI

PRO

JULIO PLACENTIO

CUM

ANTONIO FRATRE.

Casus disputatus coram Prelato Indice commissario, resolutus pro Julio.

De eadem materia de qua supra *disc. 26. & 27.* testamenti patris inter liberos, confecti per schedulam privatam, domi inter ejus scripturas repertam, in ordine ad imperfectionem voluntatis.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 **F** Testamentum inter filios valet sine solemnitatibus, dummodo voluntas sit perfecta.
- 3 Defectus voluntatis attenditur etiam inter liberos.
- 4 Quod requiratur subscriptio.
- 5 Item expressio temporis.
- 6 Custodia in scrinio.
- 7 Dicitur imperfecta voluntas si constat quod alius actus erat faciendus.
- 8 Vel dicatur quod est minuta.
- 9 De eadem conclusione de qua n. 3. quando constat de imperfectione voluntatis.
- 10 De expressione temporis de qua num. 5.
- 11 Et quando ea requiratur.
- 12 De requisito subscriptionis de quo n. 4.
- 13 De requisito de quo n. 6.
- 14 Requisita quamvis non necessaria, deserviunt tamen ubi deficiunt pro argumento imperfecti-
onis.
- 15 Quomodo in hac materia sit procedendum.
- 16 Ex quibus dicatur adesse imperfectio voluntatis.
- 17 Divisio, quam pater faciat inter filios non subjacet solemnitatibus.
- 18 De differentia inter testamentum inter liberos, & illud ad pias causas, quodque illud minores exigat probationes, & de ratione.
- 19 Substitutio reciproca quod non contineat gravamen, vel inæqualitatem inter filios.

DISC. LXXV.

THOMAS Placentius; valdè numerosam habens prolem (adeo ut eo immunitatis nimium commendabili, atque ubique exactè observando, potiretur privilegio, quod per legem patri duodecim filiorum conceditur,) per schedulam ejus manu conscriptam, quæ à quodam Religioso, defuncto testatore, post aliquod tempus exhibitæ fuit, testamentum ordinare processus est, in quo, pro consuetis Italiae moribus, provisus feminis de congrua dote, masculis

De LUCA
De
Testamentis
et cat.
CVI
9